
Bharati Vasanta Gitih Ninadaya Navinamaye Vani!

భారతీవసంతగీతిః నినాదయ నవీనామయే వాణీ!

Document Information

Text title : Bharati Vasanta Gitih Ninadaya Navinamaye Vani!

File name : bhAraTivasantaGitiH.itx

Category : misc, sanskritgeet

Location : doc_z_misc_general

Author : jAnakI vallabha shAstrI

Description/comments : From Pratham Paathah Bharativasantgiti NCERT Shemushi Class IX

Latest update : July 21, 2023

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

July 21, 2023

sanskritdocuments.org

భారతీవసంతగీతిః నినాదయ నవీనామయే వాణీ!

నినాదయ నవీనామయే వాణీ! వీణాం

మృదుంగాయ గీతిం లలిత-నీతి-లీనామ్ || ధ్రువమ్ ||

మధుర-మజ్జారీ-పిఞ్జారీ-భూత-మాలాః

వసన్తే లసన్తీహ సరసా రసాలాః

కలాపాః లలిత-కోకిలా-కాకలీనామ్ || ౧ ||

వహతి మన్దమన్దం సనీరే సమీరే

కలిన్దాత్మజాయాస్సవానీరతీరే,

నతాం పఞ్జీమాలోక్య మధుమాధవీనామ్ || ౨ ||

లలిత-పల్లవే పాదపే పుష్పపుష్పే

మలయమారుతోచ్ఛుమ్భితే మజ్జుకుష్పే,

స్వనన్తీన్తతిమ్ప్రేక్ష్య మలినామలీనామ్ || ౩ ||

లతానాం నితాన్తం సుమం శాన్తిశీలం

చలేదుచ్చలేత్కాన్తనలిలం సలీలమ్,

తవాకర్ణ్య వీణామదీనాం నదీనామ్ || ౪ ||

— జానకీవల్లభశాస్త్రి

ప్రస్తుత గీత ఆధునిక సంస్కృత-సాహిత్య కే ప్రఖ్యాత కవి పం. జానకీ వల్లభ శాస్త్రి కీ రచనా “కాకలీ” నామక గీతసంకలనం సే సజ్కలిత హై । ఇనమేం సరస్వతీ కీ వన్దనా కరతే హుంబ కామనా కీ గఠా హై కి హే సరస్వతీ! ఐసీ వీణా బజాఓ, జినసే మధుర మజ్జారీయోం నే పీత పఞ్జీవాలే ఆమ కే వృక్ష, కోయల కా కూజన, వాయు కా ధీరే-ధీరే బహనా, అమరాజయోం మేం కాలే భ్రమరోం కా గుఞ్జార జౌర నదియోం కా (లీలా కే సాధ బహతా హుంబ) జల, వసన్త ఋతు మేం మోహక హో ఉరే । స్వాధీనతా సక్లౌమ కీ పృష్ఠభూమి మేం లిఖీ గయీ యహ గీతికా ఏక నవీన చేతనా కా ఆవాహన కరతీ హై తథా ఐసే వీణాస్వర కీ పరికల్పనా కరతీ హై జో స్వాధీనతా ప్రాప్తి కే లిప జనసముదాయ కో ప్రేరిత కరే ।

శబ్దః | శబ్దార్థాః ఇన్దీ | English

నినాదయ | నితరాం వాదయ | గుఱ్ఱత కరో/బజాఱ | Play (the musical instrument)
 మృదుం | చారు, మధురం | కోమల | Melodious
 లలితసీతీనాం | సుందరసీతసంలగ్నాం | సుందర సీత మేం లీన | Merged in nice rules
 మఱ్ఱరీ | ఆమ్రకుసుమం | ఆమ్రపుష్ప | Blossom of mango tree
 పిఱ్ఱరీభూతమాలాః | పీతపఱ్ఱయః | పీలే వర్ణ నే యుక్త పఱ్ఱయాః | Yellow row
 లసన్తి | శోభన్తే | సుశోభిత హో రహీ హైం | Looking magnificent
 ఇహ | అత్ర | యహః | Here
 సరసాః | రసపూర్ణాః | మధుర | Juicy
 రసాలాః | ఆమ్రాః | ఆమ కే పేడః | Mango trees
 కలాపాః | సమూహాః | సమూహ | Groups
 కాకలీ | కోకిలానాం ధ్వనిః | కోయల కీ ఆవాజ | Sound of cuckoo birds
 సనీరే | సజలే | జల నే పూర్ణ | Full of water
 సమీరే | వాయో | హవా మేం | In the wind
 కలిన్దాత్మజాయాః | యమునాయాః | యమునా నదీ కే | Of the river Yamuna
 సవానీరతీరే | వేతసయుక్తే తటే | బేన్త కీ లతా సే యుక్త తట పర | On the shore with
 bamboos
 నతాం | నతిప్రాప్తాం | రఘుకీ హుఱఱ | The bent
 మధుమాధవీనాం | మధుమాధవీలతానాం | మధుర మాలతీ లతాఱం కా | Of Malti
 creepers
 లలితపల్లవే | మనోహరపల్లవే | మన కో ఆకర్షిత కరనే వాలే పత్తే | On an attractive leaf
 పుష్పపుఱ్ఱో | పుష్పసమూహా | పుష్పం కే సమూహ పర | On the bunch of flowers
 మలయమారుతోఱ్ఱుమిఱ్ఱే | మలయానిలసంస్పృష్టే | చన్దన వృక్ష కీ సుగన్ధిత వాయు
 సే స్పర్శ కియే గయే | Full of fragrance of sandal tree
 మఱ్ఱకుఱ్ఱే | శోభనలతావితానే | సుందర లతాఱం సే ఆఱ్ఱాదిత స్థాన | In the summer
 house
 స్వనన్తి | ధ్వనిం కుర్వన్తి | ధ్వని కరతీ హుఱఱ | Creating sound
 తతిం | పఱ్ఱం | సమూహ కో | The row
 పేరక్ష్య | దృష్ట్యా | దేఖకర | Seeing
 మలినాం | కృష్ణవర్ణాం | మలిన | The black
 ఆలీనాం | భ్రమరాణాం | భ్రమరో కే | Of drones

సుమం | కుసుమం | పుష్ప కో | The flower
 శాన్తిశీలం | శాన్తియుక్తం | శాన్తి నే యుక్త | Peaceful
 ఉచ్చలేత్ | ఉర్ధ్వం గచ్ఛేత్ | ఉచ్చలిత హో ఉతే | Go up
 కాన్తసలిలం | మనోహరజలం | స్వచ్ఛ జల | Clear water
 సలీలం | క్రీడాసహితం | ఖేల-ఖేల కే సాధ | In a playful manner
 ఆకర్ణ్య | శ్రుత్వా | సుబకర | Listening

అన్వయ ఔర హిందీ భావార్థ

అయే వాణీ! నవీనాం వీణాం నినాదయ | లలితనీతిలీనాం గీతిం మృదుం గాయ |
 హే వాణీ! నవీన వీణా కో బజాఓ, సున్దర నీతియోం నే పరిపూర్ణ గీత కా మధుర గాన కరో
 |

ఇహ వసన్తే మధురమజ్జురీపిజ్జురీభూతమాలాః సరసాః రసాలాః లసన్తి |
 లలిత- కోకిలాకాకలీనాం కలాపాః (విలసన్తి) | అయే వాణీ! నవీనాం వీణాం నినాదయ |
 ఇన వసన్త మేం మధుర మజ్జురియోం నే పీలీ హో గయీ సరస ఆమ కే వృక్షోం కీ మాలా
 సుశోభిత హో రహి హై | మనోహర కాకలీ (బోలీ, కూక) వాలీ కోకిలోం కే సమాహ సున్దర
 లగ రహే హైం | హే వాణీ! నవీన వీణా కో బజాఓ |

కలిన్దాత్మజాయాః సవానీరతీరే సనీరే సమీరే మన్దమన్దం వహతి (సతి)
 మాధుమాధవీనాం సతాం పజ్కీమ్ అవలోక్య అయే వాణీ! నవీనాం వీణాం నినాదయ |
 యమునా కే వేతసన్ లతాఓం నే ఫిరే తట పర జల బిన్దుఓం నే పూరిత వాయు కే మన్ద మన్ద
 బహనే పర పూలోం నే ఝుకీ హుళుక మధుమాధవీ లతా కో దేఖకర, హే వాణీ ! నవీన
 వీణా కో బజాఓ |

లలితపల్లవే పాదపే పుష్పపుష్పో మజ్జుకుష్పో మలయ-మారుతోచ్ఛుమ్భితే
 స్వసన్తీమ్ అలీనాం మలినాం తతిం ప్రేక్ష్య అయే వాణీ! నవీనాం వీణాం నినాదయ |
 మలయపవన నే స్పృష్ట లలిత పల్లవోం వాలే వృక్షోం, పుష్పపుష్పోం తథా సున్దర కుష్ణోం
 పర కాలే భాంరోం కీ గుజ్జార కరతీ హుళుక పంక్తి కో దేఖకర, హే వాణీ నవీన వీణా కో
 బజాఓ |

తవ అదీనాం వీణామ్ ఆకర్ణ్య లతానాం నితాన్తం శాన్తిశీలం సుమం చలేత్
 నదీనాం కాన్తసలిలం సలీలమ్ ఉచ్చలేత్ | అయే వాణీ! నవీనాం వీణాం నినాదయ |
 తుమ్హారీ ఓజస్వినీ వీణా కో సునకర లతాఓం కే నితాన్త శాన్త సుమన హిల ఉతేం, నదియోం
 కా మనోహర జల క్రీడా కరతా హుళు ఉచల పడే | హే వాణీ ! నవీన వీణా కో బజాఓ |

ప్రస్తుత గీత కే సమానాంతర గీత - వీణావాదిని వర దే ।

ప్రియ స్వతంత్ర రవ అమృత మస్త్ర నవ,
భారత మేం భర దే । వీణావాదిని వర దే ।

హిస్తి కే ప్రసిద్ధ కవి పం. సూర్యకాంత త్రిపాఠీ నిరాలా కే గీత కీ కుఠ పంక్తియాఁ యహాఁ దీ
గఠః హైం, జనమేం సరస్వతీనే భారత కే ఉత్కర్ష కే లియే ప్రార్థనా కీ గఠః హై । రాష్ట్రకవి
మైథిలీశరణ గుప్త కీ రచనా “భారతవర్ష మేం గూఁజే హమారీ భారతీ” భీ ఐనే హీ భావోం
నే ఓతప్రోత హై ।

పం. జానకీవల్లభ శాస్త్రి పరిచయ

పం. జానకీ వల్లభ శాస్త్రి హిస్తి కే ఛాయావాదీ యుగ కే కవి కే రూప మేం ప్రసిద్ధ హైం । యే
సంస్కృత కే రచనాకార ఏవం ఉత్కృష్ట అధ్యేతా రహా । బాల్యకాల మేం హీ శాస్త్రి జీ కీ
కావ్య రచనా మేం ప్రవృత్తి బన గఠః ధీ । అపనీ కిశోరావస్థా మేం హీ ఇన్ద్రేం సంస్కృత కవి
కే రూప మేం మాన్యతా ప్రాప్త హో చుకీ ధీ । ఉన్నీస వర్ష కీ ఉమ్ర మేం ఇనకీ సంస్కృత
కవితాఁ కా సంగ్రహ “కాకలీ” కా ప్రకాశన హుఆ ।

శాస్త్రి జీ నే సంస్కృత సాహిత్య మేం ఆధునిక విధా కీ రచనాఁ కా ప్రారంభ కియా ।
ఇనకే ద్వారా గీత, గజల, శ్లోక, ఆది విధాఁ మేం లిఖీ గఠః సంస్కృత కవితాఁ బహుత
లోకప్రియ హుఠః । ఇనకీ సంస్కృత కవితాఁ మేం సంగీతాత్మకతా ఔర లయ కీ
విశేషతా నే లోగోం పర అప్రతిమ ప్రభావ డాలా ।

Bharati Vasanta Gitih Ninadaya Navinamaye Vani!

pdf was typeset on July 21, 2023

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

